

Karol Piękos*

Aktywność poselska liderów ugrupowań politycznych Sejmu RP w VIII kadencji (2015–2019)

Activity by MPs of leaders of political groups
of the Sejm of the Republic of Poland
in the 8th term (2015–2019)

STUDIA I ANALIZY

Słowa kluczowe: Sejm, poseł, lider, ugrupowanie polityczne, aktywność poselska

Keywords: Sejm, MP, leader, political grouping, parliamentary activity

Abstrakt: Współcześnie wiele uwagi poświęca się liderom ugrupowań politycznych ze względu na to, że nadają oni kierunek w jakim zmierza ugrupowanie polityczne oraz mogą kreować politykę rządu w przypadku partii tworzących koalicję rządową. Nie bez znaczenia jest również rola mediów, które skupiają się na przedstawianiu czołowych polityków oraz ich poczynaniach. Odpowiedzialność, jaka spoczywa na przywódcach politycznych, jest wielowymiarowa, zwykle dotyczy również kwestii związanych z pełnieniem mandatu posła. W artykule dokonano analizy aktywności posłów, którzy jednocześnie stali na czele ugrupowań politycznych posiadających swoją reprezentację w Sejmie RP VIII kadencji. Podjęte badania mogą stanowić podstawę do szerszej dyskusji na temat roli, jaką liderzy ugrupowań odgrywają w parlamencie.

Abstract: Nowadays, much attention is paid to the leaders of political groups because they determine the direction of a political group and create government policy. The media also play an important role in the portrayal of leading politicians and their activities. The responsibility that political leaders bear is multidimensional, including issues related to their mandate as MPs. This article analyses the work of MPs who simultaneously headed political groups represented in the Sejm of the 8th term. The research may serve as a basis for a broader discussion on the role of group leaders in parliament.

* ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4545-5909>, doktorant, Uniwersytet Rzeszowski.
E-mail: kpiekos@ur.edu.pl

Wprowadzenie

Liderzy ugrupowań politycznych odpowiadają za prowadzoną politykę partii oraz realizują inne obowiązki, co często odwraca uwagę wyborców od ich działalności poselskiej. Sprawowanie mandatu posła zobowiązuje polityków do podejmowania aktywności, które są przedmiotem zainteresowania wyborców, ale i wynikają z pełnionej przez nich funkcji¹. Obszar aktywności parlamentarnej posłów nie jest wątkiem szeroko analizowanym, zauważalny jest deficyt badań w tym zakresie. Dostępne opracowania poruszają wątki aktywności parlamentarnej kobiet w okresie PRL czy też senatorów w czasach II RP. Dostępne są też badania dotyczące instytucji interpelacji w polskim parlamentaryzmie².

W literaturze dotyczącej przywództwa politycznego funkcjonują dwa podejścia odnośnie kwestii do bycia liderem i przywódcą politycznym. W pierwszym stanowisku pojęcie przywódcy politycznego oraz lidera stosuje się zamiennie. W drugim wskazuje się na odrębność pojęcia lidera politycznego jak i przywódcy. Podejście to wynika z wartościowania. W tym przypadku, przywódca polityczny jest traktowany jako osoba będąca najwyżej w hierarchii określonego ugrupowania politycznego. Natomiast za lidera uznaje się polityka, który ma istotne znaczenie w partii politycznej, natomiast nie jest osobą w niej najważniejszą. W niniejszym artykule naukowym przyjęto pierwsze podejście, gdzie lidera i przywódcę politycznego traktuje się łącznie. Postawa ta wynika z ściśle określonych kryteriów, gdzie jasno wskazano liderów, którzy jednocześnie byli przywódcami politycznymi³.

Najważniejszymi jednostkami analizy, które wzięto pod uwagę były: 1) interpelacje; 2) wypowiedzi; 3) zapytania; 4) oświadczenia; 5) pytania w sprawach bieżących; 6) frekwencja w głosowaniach. Celem artykułu

¹ Zob. m.in.: J. Mordwilko (red.), *Prawa i obowiązki posła*, Warszawa 1993; B. Zawadzka, *Status posła*, Warszawa 1994; K. Grajewski, *Status prawny posła i senatora*, Warszawa 2006.

² Zob. E. Chrobaczyńska-Plucińska, *Posłanki na Sejm PRL II kadencji (1957–1961). Cechy socjopolityczne i aktywność poselska*, «Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobietych» 2019, nr 2(7), s. 59–76; A. Meller, *Aktywność parlamentarna senatorów II Rzeczypospolitej na przykładzie obecności Narodowej Demokracji w Senacie II kadencji (1928–1930)*, «Świat Idei i Polityki» 2020, tom 19, s. 58–78; M. Kupis, *Ewolucja instytucji interpelacji poselskiej w polskim parlamentaryzmie*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2012, nr 1 (9), s. 93–125; K. Piękoś, *Analiza ilościowa aktywności posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z województwa podkarpackiego (2005–2019)*, «Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne» 2020, vol. 65, s. 28–40.

³ M. Hartliński, *Przywództwo polityczne. Wprowadzenie*, Olsztyn 2012, s. 72.

było zbadanie aktywności parlamentarnej liderów ugrupowań politycznych tj. Jarosława Kaczyńskiego (Prawo i Sprawiedliwość), Grzegorza Schetyny (Platforma Obywatelska), Władysława Kosiniaka-Kamysza (Polskie Stronnictwo Ludowe), Pawła Kukiza (Kukiz'15)⁴, Ryszarda Petru (Nowoczesna Ryszarda Petru, później partii TERAZ!), Katarzyny Lubnauer (Nowoczesna), Jarosława Gowina (Polska Razem/Porozumienie), Ewy Kopacz (Platforma Obywatelska), Zbigniewa Ziobro (Solidarna Polska) wyłącznie w oparciu o wskazane wyżej determinanty.

Przedmiotem badań naukowych była weryfikacja dwóch tez: 1) liderzy ugrupowań opozycyjnych wykazują większą aktywność poselską niż liderzy ugrupowań sprawujących władzę; 2) przejście przewodnictwa w ugrupowaniu przez posła skutkuje obniżeniem aktywności parlamentarnej. Przeprowadzone badania pozwolą na zweryfikowanie hipotezy badawczej, która zakłada, że liderzy ugrupowań politycznych wykazują się niskim poziomem aktywności parlamentarnej, ograniczając ją jedynie do zarządzania strukturami partii.

Weryfikacja hipotezy naukowej jak i tez pozwoli na stworzenie modelu biernego przywódcy partyjnego, którego aktywność jako lidera formacji zasiadającej w polskim parlamencie ogranicza się do zarządzania, a niekiedy wyłącznie do administrowania nie tylko zasobami ludzkimi w postaci parlamentarzystów, ale także szeregowych członków partii oraz reprezentowania ugrupowania w wywiadach, konferencjach prasowych i wystąpieniach publicznych.

W przeprowadzonych badaniach wykorzystano metodę porównawczą oraz analizę ilościową. Pierwsza z zastosowanych metod pozwoliła na porównanie zaangażowania liderów ugrupowań w wykonywanie poselskich obowiązków⁵. Wykorzystanie metody ilościowej było istotne ze względu na możliwość wyjaśnienia związków przyczynowych wynikających z roli lidera ugrupowania politycznego, a jego aktywności poselskiej, która jest istotnym wyznacznikiem zaangażowania posła w prace Sejmu i repre-

⁴ Paweł Kukiz zarejestrował partię polityczną K'15 dopiero w 2020 r. Mimo że ruch Kukiz'15 w latach 2015–2019 nie był formalnie partią polityczną, to miał cechy ugrupowania politycznego, tj. posiadanie programu politycznego, dążył do uzyskania poparcia społecznego, przynależność była dobrowolna. Z tego powodu został uwzględniony w prowadzonych badaniach, Zob. D. Plecka, *Partia polityczna*, [w:] J. Marszałek-Kawa, D. Plecka (red.), *Leksykon wiedzy politologicznej*, Toruń 2018, s. 338; *Kukiz zarejestrował partię. Teraz tłumaczy: Jestem zmuszony*, www.tvp.info (1.03.2022).

⁵ A. Modrzejwski, *Metodologiczne i filozoficzne podstawy politologii. Zarys wykładu*, Elbląg 2011, s. 108.

zentowanie elektoratu⁶. Badania zostały przeprowadzone na podstawie danych, które są dostępne na stronie internetowej Sejmu RP.

Lider oraz poseł ugrupowania parlamentarnego

Rozważania na temat roli jaką pełnią liderzy ugrupowań politycznych wymagają scharakteryzowania tego, kogo można uznać za lidera politycznej organizacji. Otóż liderem ugrupowania politycznego można określić polityka, który pełni rolę formalnego przywódcy określonej partii politycznej. W zależności od statutu ugrupowania, lider może piastować funkcję prezesa lub przewodniczącego. Możliwy jest również inny model zarządzania partią polityczną, przykładem jest Lewica Razem, gdzie statut przewiduje istnienie kolegialnego organu wykonawczego⁷.

Również zasady wyboru mogą być zróżnicowane. W niektórych partiach politycznych elekcja dokonywana jest przez wszystkich członków, możliwy jest również wybór przez delegatów⁸. Niekiedy lider ugrupowania nie sprawuje mandatu posła, mimo posiadania przez dane ugrupowanie reprezentacji w organach przedstawicielskich. Przykładem może być Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), kiedy to na początku VIII kadencji Sejmu RP przewodniczącym partii był Janusz Piechociński⁹.

Wobec lidera ugrupowania politycznego stawiane są liczne wymagania, wynikające z oczekiwań członków ugrupowania politycznego oraz wyborców partii, do których zalicza się m.in. sprawny proces komunikowania się z opinią publiczną. Od przywódców oczekuje się konsekwencji w realizacji programu wyborczego, co wiąże się z asertywnością, samodyscypliną, szeroką wiedzą oraz wiarygodnością. W demokratycznych systemach większą sympatią cieszą się politycy, którzy utrzymują stały kontakt z ludźmi i często występują w mediach. Od liderów ugrupowań politycznych oczekuje się konsekwencji w urzeczywistnianiu przedwyborczych obietnic, ale i szeregu pożądanych cech osobowości¹⁰.

Istnieje wiele typów przywództwa politycznego, jest to zagadnienie, które można rozpatrywać wielowymiarowo. Przywództwo partyjne jest

⁶ A. Chodubski, *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004, s. 120.

⁷ Statut Lewicy Razem z dnia 24 października 2021 r., partiarazem.pl (1.03.2022).

⁸ Ł. Tomczak, *Przywódcy polskich partii politycznych*, «Preferencje Polityczne: postawy, identyfikacje, zachowania» 2011, No. 2, s. 187–189.

⁹ Janusz Piechociński z PSL nie zdobył mandatu posła, wydarzenia.interia.pl (1.03.2022).

¹⁰ J. Aichholzer, J. Willmann, *Desired personality traits in politicians: Similar to me but more of a leader*, «Journal of Research in Personality» 2020, vol. 88, s. 2–3.

jednym z najważniejszych typów przywództwa politycznego. Politycy największych ugrupowań posiadają istotny wpływ na zachodzące procesy polityczne, a ich znaczenie wzrasta¹¹. Pełnienie funkcji lidera w ugrupowaniu politycznym może mieć charakter formalny lub nieformalny. W przypadku niniejszego opracowania analizie poddano liderów, którzy w zinstytucjonalizowany sposób przewodzili ugrupowaniom politycznym. Są to politycy, którzy sprawowali centralne stanowiska partyjne¹².

Często liderzy ugrupowań politycznych, którzy posiadają swoją reprezentację w parlamencie, pełnią mandat posła oraz są członkami rządu, co wiąże się z kolejnymi obowiązkami. Mimo dodatkowych zadań, poseł ma obowiązek czynnego uczestnictwa w posiedzeniach Sejmu, Zgromadzenia Narodowego oraz innych organów, do których został wybrany¹³. Ponadto obowiązek ten został określony w art. 7 Regulaminu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej¹⁴. Przepisy ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora regulują również prawa posłów, do których należy m.in. wnoszenie interpelacji oraz zapytań poselskich. Obywatele mogą przekazywać posłom: opinie, postulaty, wnioski wyborców oraz ich organizacji, które powinny być brane pod uwagę w prowadzonej działalności parlamentarnej. W art. 23 przedmiotowej ustawy wskazano, że posłowie tworzą biura poselskie lub poselsko-senatorskie w celu obsługi swojej działalności w terenie¹⁵.

Kwestie związane z aktywnością parlamentarną posłów zostały unormowane także w Regulaminie Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. W ramach obowiązujących przepisów posłom przysługuje prawo: do wypowiedzi w trakcie posiedzeń Sejmu RP (art. 174), do wygłoszenia oświadczenia poselskiego (art. 185), do złożenia interpelacji (art. 192), zgłoszenia zapytań poselskich (art. 195), pytań w sprawach bieżących (art. 196)¹⁶. Posłowie mają szereg możliwości aktywnego podejmowania działań na forum parlamentu. Przeprowadzenie szczegółowej analizy pozwoli usta-

¹¹ M. Hartliński, *Przywództwo polityczne...*, s. 66.

¹² J. Sielski, *Przywódcy i liderzy samorządowi (lokalni)*, «Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie; Res Politicae» 2012, vol. 4, wydanie specjalne, s. 59.

¹³ Art. 13 Ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Dz.U. z 2021 r. poz. 2054.

¹⁴ Art. 7 Uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, M.P. z 2021 r. poz. 1020.

¹⁵ Art. 14, Art. 21, Art. 23 Ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, Dz.U. z 2021 r. poz. 2054.

¹⁶ Art. 174, art. 192, art. 195, art. 196, Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, M.P. z 2021 r. poz. 1020.

lic, w jaki sposób liderzy ugrupowań politycznych wykorzystują istniejące rozwiązania do aktywnego działania w Sejmie.

Zaangażowanie liderów ugrupowań politycznych w prace Sejmu VIII kadencji

Przeprowadzone 25 października 2015 r. wybory do parlamentu przyniosły interesujące rozstrzygnięcia. Mandaty do Sejmu zdobyli kandydaci 6 komitetów wyborczych. Największe poparcie uzyskało Prawo i Sprawiedliwość (PiS) zdobywając 37,6% głosów. Na liście komitetu PiS znajdowali się również posłowie dwóch mniejszych ugrupowań politycznych: Solidarnej Polski Zbigniewa Ziobro oraz Polski Razem Jarosława Gowina. Drugi wynik uzyskała rządząca do tej pory Platforma Obywatelska (PO), która zdobyła 24,1% głosów. Trzecią siłą w parlamencie zostało ugrupowanie P. Kukiza – Kukiz'15, na które zagłosowało 8,8% wyborców. Swoich przedstawicieli w Sejmie posiadała również Nowoczesna Ryszarda Petru¹⁷, Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL) oraz Mniejszość Niemiecka¹⁸.

Pierwsze posiedzenie Sejmu VIII kadencji odbyło się 12 listopada 2015 r., a ostatnie 16 października 2019 r. W trakcie VIII kadencji Sejmu RP odbyło się 86 posiedzeń, posłowie złożyli ponad 34 tys. interpelacji oraz około 10 tys. razy kierowali zapytania poselskie¹⁹.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że mandat posła w trakcie Sejmu VIII kadencji sprawowało 9 liderów ugrupowań politycznych. W niektórych przypadkach nastąpiły zmiany na stanowisku przewodniczącego i prezesa partii. Do takiej sytuacji doszło w Nowoczesnej, w PO oraz w PSL, w związku z tym w badaniu ujęto tylko tę aktywność posłów,

¹⁷ Jesienią 2017 r. zmieniono nazwę ugrupowania z Nowoczesna Ryszarda Petru na Nowoczesna.

¹⁸ M. Kowalski, *Wybory parlamentarne 2015*, [w:] M. Kowalski, P. Śleszyński (red.), *Atlas wyborczy Polski*, Warszawa 2018, s. 232.

¹⁹ *Podsumowanie VIII kadencji Sejmu. Prace Izby w latach 2015–2019*, www.sejm.gov.pl, (1.03.2022). Zaangażowanie posłów w pracę Sejmu jest zróżnicowane, co ukazują przedstawione dane. Najwyższą frekwencję w trakcie głosowań w VIII kadencji Sejmu RP zanotowali: Jerzy Gosiewski (PiS) oraz Robert Warwas (PiS). Obaj posłowie głosowali 8152 razy, a zatem uczestniczyli w 99,94% głosowań. Najwięcej interpelacji zgłosił Paweł Pudłowski (Nowoczesna), który interpelował 1855 razy, drugi wynik zanotował Paweł Skutecki (Kukiz'15) podejmując 1703 interpelacje. Kolejnym istotnym aspektem jest zabieranie głosu w trakcie debat parlamentarnych. W gronie najbardziej aktywnych posłów znalazł się Mirosław Suchoń, który wypowiadał się 760 razy oraz Jerzy Meysz-towicz (Nowoczesna), który zabierał głos 661 razy.

która miała miejsce, gdy politycy byli liderami. Przedstawiony w tabeli udział w głosowaniach dotyczy również tylko tych głosowań, w trakcie których wymienieni posłowie stali na czele ugrupowań. Pozostałe elementy zaangażowania liderów w pracę Sejmu przypadające na okres, kiedy nie pełnili tej funkcji, nie zostały uwzględnione w tabeli.

Do grona liderów ugrupowań politycznych zaliczono również J. Gowina oraz Z. Ziobrę, którzy startowali w wyborach z list ugrupowania PiS, pełniąc stanowiska przewodniczących swoich ugrupowań. Odmienna sytuacja miała miejsce w przypadku posła R. Petru, który VIII kadencję Sejmu rozpoczynał jako przewodniczący Nowoczesnej Ryszarda Petru, natomiast w 2017 r. nie uzyskał wystarczającego poparcia, by nadal przewodzić partii. Wówczas na czele ugrupowania stanęła K. Lubnauer, która również pełniła mandat posła²⁰. Parlamentarzysta R. Petru w 2018 r. został przewodniczącym ugrupowania TERAZ!, dlatego w ramach prowadzonych badań uwzględniono również zaangażowanie tego polityka jako lidera tej partii politycznej²¹. W pozostałych przypadkach sytuacja była mniej skomplikowana. J. Kaczyński, P. Kukiz, Z. Ziobro oraz J. Gowin przez całą kadencję stali na czele ugrupowań politycznych. W PO oraz w PSL zmiany na stanowisku przewodniczącego oraz prezesa partii miały miejsce pod koniec 2015 r i na początku 2016 r. w związku z czym liderzy tych ugrupowań przewodzili swoim partiom przez prawie całą VIII kadencję Sejmu RP.

Z przeprowadzonych badań wynika, że najbardziej aktywnym posłem w gronie liderów ugrupowań politycznych w trakcie VIII kadencji Sejmu RP był W. Kosiniak-Kamysz. Odnotowano 314 przedmiotowych inicjatyw prezesa PSL oraz najwyższy współczynnik aktywności. Dominującymi przejawami tychże aktywności były wypowiedzi (180) oraz interpelacje (116). Co istotne dla dokonanych analiz, W. Kosiniak-Kamysz był jedynym liderem, którego suma aktywności była wyższa od średniej dla wszystkich posłów w trakcie VIII kadencji Sejmu RP.

²⁰ Katarzyna Lubnauer nową przewodniczącą Nowoczesnej, www.polityka.pl (1.03.2022).

²¹ Petru powołuje partię Teraz!; jej filarami gospodarka i społeczeństwo, www.bankier.pl (1.03.2022).

Tabela 1. Liderzy ugrupowań politycznych z uwzględnieniem ich aktywności w trakcie VIII kadencji Sejmu RP

Lider	Ugrupowanie	Okres sprawowania funkcji lidera w ugrupowaniu politycznym	Interpelacje (średnia 83,48) ^a	Wyowiedzi (średnia 67,41)	Zapytania (średnia 19,71)	Oswiadczenia (średnia 3,57)	Pytania w sprawach bieżących (średnia 1,65)	Łącznie aktywności (średnia 175,8)	Współczynnik aktywności (średnia 0,12)	Frekwencja w głosowaniach (średnia 83,94%)
Władysław Kosiniak-Kamysz	PSL	7 listopada 2015 – nadal (1438 dni)	116	180 (w tym 3 niewyłoszone)	17	1	0	314	0,21	86,49%
Ryszard Petru	Nowoczesna Ryszarda Petru TERAZ! ^b	31 maja 2015 – 25 listopada 2017 (890 dni)	50 (w tym 1 bez nadania biegu)	62	8	0	0	120 (0,13 średnia)	0,13	79,85%
Katarzyna Lubnauer	Nowoczesna	6 listopada 2018 – 30 marca 2019 (144 dni) (Suma dni: 1034)	6	22 (w tym 1 niewyłoszona)	1			29 (149 łącznie)	0,20 0,14	93,29% (82,58% łącznie)
Paweł Kukiz	KUKIZ15	25 listopada 2017 – 24 listopada 2019 (729 dni)	26 (w tym 1 bez nadania biegu)	38	4	1	1	69	0,094	82,79%
Jarosław Kaczyński	PIS	18 stycznia 2003 – nadal (1438 dni)	0	27	0	0	0	31	0,021	76,69%
Grzegorz Schetyna	PO	26 stycznia 2016 r – 29 stycznia 2020 (1358)	0	19	0	0	0	27	0,018	78,13%
								19	0,013	94,00%

cd. Tabeli 1

Lider	Ugrupowanie	Okres sprawowania funkcji lidera w ugrupowaniu politycznym	Interpelacje (średnia 83,48) ^a	Wyowiedzi (średnia 67,41)	Zapytania (średnia 19,71)	Oświadczenia (średnia 3,57)	Pytania w sprawach bieżących (średnia 1,65)	Łącznie aktywności (średnia 173,8)	Wsółczynnik aktywności ^b (średnia 0,12)	Frekwencja w głosowaniach (średnia 83,94%)
Jarosław Gowin	Polska Razem/ Porozumienie	7 grudnia 2013 – nadal (1438 dni)	3 (w tym 1 bez nadania biegu)	12 (w tym jako członek RM 12)	0	0	0	15 (w tym 12 jako członek RM)	0,010	84,76%
Ewa Kopacz	PO	8 listopada 2014 – 26 stycznia 2016 (p.o) (75 dni)	0	2 (w tym 1 jako członek RM)	0	0	0	2 (w tym 1 jako członek RM)	0,026	93,62%
Zbigniew Ziobro	Solidarna Polska	24 marca 2012 – nadal (1438 dni)	0	33 (w tym 32 jako członek RM)	0	0	0	33 (w tym 32 jako członek RM)	0,022	75,59%

a Średnią obliczono na podstawie sumy podjętych aktywności przez posłów VIII kadencji i liczby parlamentarzystów. Z ustaleń wynika, że mandat posła w trakcie VIII kadencji sprawowało 505 osób.

b Współczynnik aktywności jest ilorzem ilości aktywności i ilości dni przez jaką poseł pełnił funkcję lidera ugrupowania w przedziale czasu od pierwszego do ostatniego posiedzenia Sejmu VIII kadencji. W przypadku średniego współczynnika dla Sejmu VIII kadencji, to ilorzem średniej aktywności i liczby dni pomiędzy pierwszym a ostatnim posiedzeniem.

c Z dostępnych informacji wynika, że ugrupowanie zostało wpisane do ewidencji partii politycznych pod nazwą Liberalno-Społeczni 6 listopada 2018 r., natomiast jako przewodniczący ugrupowania wymieniony został R. Petru. Na konwencji partii TERAZ! 30 marca 2019 r. podjęto decyzję o rozwiązaniu ugrupowania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Sejmu, www.sejm.gov.pl (1.03.2022).

Drugie miejsce w zestawieniu przypada R. Petru, który jako przewodniczący Nowoczesnej Ryszarda Petru wykazał się 120 inicjatywami, a jako lider ugrupowania TERAZ! przejawiał 29 inicjatyw, co łącznie daje 149 aktywności. Najczęstszą formą zaangażowania w pracę posła R. Petru były wypowiedzi. Należy w tym miejscu nadmienić, że założyciel Nowoczesnej do lipca 2018 r. nie był tzw. posłem zawodowym, czyli takim, który pobiera uposażenie poselskie, poza działalnością parlamentarną podejmował aktywność zawodową²².

Trzeci wynik w zestawieniu przypada K. Lubnauer, która pełniła funkcję przewodniczącej Nowoczesnej po R. Petru. Liderka tego ugrupowania jako przewodnicząca partii wykazała się 69 aktywnościami, podobnie w tym przypadku najpopularniejszą formą były wypowiedzi. Kolejnym posłem w zestawieniu jest P. Kukiz z 31 inicjatywami, warto dodać, że lider ruchu Kukiz'15 był na czele tego ugrupowania przez całą VIII kadencję Sejmu RP. Lider PiS J. Kaczyński 27 razy wypowiadał się, co stanowi 100% jego aktywności. Grzegorz Schetyna, który stał na czele największej partii opozycyjnej, wykazał się 19 aktywnościami, z czego wszystkie stanowiły wypowiedzi.

Posłowie opozycji zdecydowanie częściej korzystali z możliwości aktywnego działania przewidzianych w Regulaminie Sejmu. Liderzy ugrupowań politycznych sprawujących władzę sporadycznie zgłaszali interpelacje, zapytania poselskie, wygłaszali oświadczenia i wypowiadali się. Za wyjątkiem J. Kaczyńskiego, do grona polityków sprawujących władzę należy dodać J. Gowina oraz Z. Ziobrę. Obaj politycy przejawiali aktywność głównie jako członkowie rządu, co przedstawiono w tabeli 1. Sprawowanie funkcji ministra niewątpliwie wiąże się z dodatkowymi obowiązkami, należy jednak pamiętać, że nie mniej ważne jest również realizowanie zadań charakterystycznych dla sprawowania mandatu posła. Wobec powyższego, przedmiotem rozważań powinna być również kwestia tego, czy posłowie powinni pełnić funkcję ministrów ze względu na ilość obowiązków. Wśród państw europejskich można wskazać takie, w których nie można łączyć sprawowania funkcji ministra z mandatem poselskim, m.in. w Bułgarii²³, Francji²⁴, Estonii²⁵ i Luksemburgu²⁶.

Najwyższą frekwencję odnotowano w przypadku G. Schetyny (94,00%) oraz E. Kopacz (93,62%). Próg 90% przekroczył również R. Petru jako

²² *Petru posłem zawodowym. „Niestety, relatywnie się u mnie pogorszyło”*, www.rp.pl (1.03.2022).

²³ Art. 68 Konstytucji Republiki Bułgarii, libr.sejm.gov.pl/pdf (1.03.2022).

²⁴ Art. 23 Konstytucji Republiki Francuskiej, libr.sejm.gov.pl (1.03.2022).

²⁵ §64 Konstytucji Republiki Estońskiej, libr.sejm.gov.pl (1.03.2022).

²⁶ Art. 54 Konstytucji Wielkiego Księstwa Luksemburga, libr.sejm.gov.pl (1.03.2022).

przewodniczący ugrupowania TERAZ!. Był to wynik zdecydowanie wyższy od średniej wartości, która wyniosła 83,94%. Tylko czterej liderzy przekroczyli średni poziom frekwencji na głosowaniach. Pozostali politycy, których aktywność poddano badaniu, uczestniczyli w mniej niż 90% głosowań, najniższy poziom frekwencji odnotowano w przypadku Z. Ziobro, którego frekwencja wynosiła 75,59%. Należy zauważyć, że najbardziej aktywni posłowie nie wykazywali się najwyższą frekwencją, co można zauważyć na przykładzie W. Kosiniaka-Kamysza, ale i R. Petru, gdy zostanie uwzględniona jego frekwencja jako lidera dwóch ugrupowań politycznych. W związku z tym, wysoka frekwencja nie zawsze koreluje z wysoką aktywnością.

Interesującym zagadnieniem było porównanie aktywności posłów przed i po objęciu przewodnictwa w partii politycznej w omawianym okresie. Na przykładzie K. Lubnauer można zauważyć, że przed objęciem funkcji przewodniczącej partii jej frekwencja na głosowaniach wynosiła 91,73%, natomiast po tym, jak posłanka Nowoczesnej została liderem ugrupowania, jej frekwencja ukształtowała się na poziomie 82,79%. W przypadku podjętych inicjatyw również zauważalna jest różnica. Zanim K. Lubnauer objęła funkcję przewodniczącej skierowała 83 interpelacje, 18 zapytań poselskich, 8 pytań w sprawach bieżących oraz wypowiedziała się 153 razy. Jako liderka Nowoczesnej K. Lubnauer była już mniej aktywna w przedmiotowym obszarze, co ukazują dane: interpelowała 26 razy, skierowała 4 zapytania poselskie, w sprawach bieżących pytała raz oraz wypowiedziała się 38 razy. Istotne dla tego porównania jest wskazanie, że przed objęciem przez posłankę Nowoczesnej funkcji przewodniczącej w Sejmie odbyło się 4041 głosowań, a po objęciu roli liderki 4116. Podobna tendencja jest zauważalna w przypadku posłanki PO E. Kopacz, przy czym należy zauważyć, że w trakcie VIII kadencji była premier stosunkowo krótko sprawowała funkcję przewodniczącej PO.

Przeprowadzane badania pozwalają na podjęcie próby stworzenia modelu biernego przywódcy partyjnego. Takim mianem można określić lidera, który skupia swoje działania na zarządzaniu strukturami partii, natomiast ogranicza swoją działalność na forum parlamentu wynikającą z poselskich obowiązków. Do tej grupy należy zaliczyć posłów, którzy wykazują mniejszą aktywność parlamentarną niż obliczona średnia przypadająca na każdego posła oraz średni współczynnik aktywności. W wyniku przeprowadzonej analizy tylko jeden poseł – W. Kosiniak-Kamysz – nie zrealizował obu wymogów, co pozwala na stwierdzenie, że nie spełnił on kryterium biernego przywódcy partyjnego. Pozostali posłowie pełniący funkcję lidera ugrupowania politycznego spełniają postawione wymogi.

W tej grupie jedynie w przypadku R. Petru współczynnik aktywności przekraczał obliczoną średnią, natomiast liczba aktywności byłego lidera partii TERAZ! była niższa od obliczonej wartości. Żaden z badanych przedstawicieli rządu nie wykazał się wyższą aktywnością ponad ustalone wskaźniki, co również stanowi interesujący wątek i kolejny przyczynek do dyskusji na temat łączenia funkcji posła z pracą w rządzie.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania pozwoliły na ustalenie poziomu zaangażowania liderów ugrupowań politycznych związanych z pełnieniem mandatu poselskiego. Pierwszą kwestią, która wymaga uwagi był stopień zaangażowania liderów na tle innych posłów. Wykazano, że nie jest on wysoki, a w niektórych przypadkach można stwierdzić, że był bardzo niski. Jedynie W. Kosiniak-Kamysz uzyskał wynik lepszy od średniej wartości wynoszącej 175,8 aktywności. Taki stan rzeczy skłania do refleksji nad tym, czy lider ugrupowania jest wartościowym posłem. Okazuje się, że pod względem badanych aktywności parlamentarnych stojący na czele partii politycy niczym się nie wyróżniają. Wyborcy często śledzą za pośrednictwem mediów wypowiedzi posłów – przewodniczących ugrupowań politycznych, natomiast zdecydowanie mniej zainteresowania budzi ich praca poselska. Można dojść do wniosku, że istnieje przekonanie o tym, że lider ugrupowania ma nieco inne zadania, co zwalnia go z aktywności poselskiej, która jest istotna ze względu na to, że pełnienie mandatu posła jest zobowiązaniem i misją. Obecność lidera na listach wyborczych jest ważna dla każdego ugrupowania ze względu na potencjał w postaci liczby głosów, jakim dysponuje czołowy polityk, określany mianem lokomotywy wyborczej.

Postawiona na wstępie pracy hipoteza badawcza została zweryfikowana pozytywnie, bowiem z przeprowadzonych badań wynika, że liderzy ugrupowań politycznych nie wykazują się wysokim zaangażowaniem w prace Sejmu. Podjęte badania pozwoliły na sformułowanie kilku wniosków. Po pierwsze, liderzy opozycyjnych ugrupowań zdecydowanie częściej wykazywali się aktywnością w postaci interpelacji, wypowiedzi, zapytań poselskich i pytań w sprawach bieżących. Druga kwestia dotyczyła różnicy w zaangażowaniu posła w prace Sejmu przed i po objęciu funkcji lidera ugrupowania. W przypadku VIII kadencji jedynym miarodajnym przykładem była posłanka K. Lubnauer, która pełniła funkcję przewodniczącej od listopada 2017 r. do końca kadencji. Posłanka

Nowoczesnej odnotowała wyraźny spadek aktywności po objęciu funkcji przewodniczącej partii. Pełne zrozumienie tego zjawiska wymaga jednak dodatkowych oraz znacznie szerszych analiz umożliwiających właściwe zobrazowanie tego problemu badawczego. Po trzecie, posłowie kierujący ugrupowaniami sprawującymi władzę podejmują zdecydowanie mniej aktywności, niż politycy opozycji. Znajduje to również odzwierciedlenie w innych badaniach z których wynika, że to posłowie opozycji zdecydowanie częściej przejawiają aktywność parlamentarną²⁷.

Podjęte badania nie wyczerpują tematyki zaangażowania liderów w pracę Sejmu i mogą być przyczynkiem do dalszych analiz, natomiast dotychczasowe ustalenia uprawniają do stwierdzenia, że liderzy ugrupowań politycznych są zazwyczaj mało zaangażowanymi posłami w pracę Sejmu na tle innych parlamentarzystów, mimo nielicznych wyjątków.

Bibliografia

- Aichholzer J., Willmann J., *Desired personality traits in politicians: Similar to me but more of a leader*, «Journal of Research in Personality» 2020, vol. 88.
- Chodubski A., *Wstęp do badań politologicznych*, Gdańsk 2004.
- Chrobaczyńska-Plucińska R., *Posłanki na Sejm PRL II kadencji (1957–1961). Cechy socjopolityczne i aktywność poselska*, «Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobietych» 2019, nr 2(7).
- Grajewski K., *Status prawny posła i senatora*, Warszawa 2006.
- Hartliński M., *Przywództwo polityczne. Wprowadzenie*, Olsztyn 2012.
- Kowalski M., *Wybory parlamentarne 2015*, [w:] M. Kowalski, P. Śleszyński (red.), *Atlas wyborczy Polski*, Warszawa 2018.
- Kupis M., *Ewolucja instytucji interpelacji poselskiej w polskim parlamentarystwie*, «Przegląd Prawa Konstytucyjnego» 2012, nr 1 (9).
- Meller A., *Aktywność parlamentarna senatorów II Rzeczypospolitej na przykładzie obecności Narodowej Demokracji w Senacie II kadencji (1928–1930)*, «Świat Idei i Polityki» 2020, tom 19.
- Modrzejcki A., *Metodologiczne i filozoficzne podstawy politologii. Zarys wykładu*, Elbląg 2011.
- Mordwiłko J. (red.), *Prawa i obowiązki posła*, Warszawa 1993.
- Piękoś K., *Analiza ilościowa aktywności posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z województwa podkarpackiego (2005–2019)*, «Athenaeum Polskie Studia Politologiczne» 2020, vol. 65.
- Plecka D., *Partia polityczna*, [w:] J. Marszałek-Kawa, D. Plecka (red.), *Leksykon wiedzy politologicznej*, Toruń 2018.
- Sielski J., *Przywódcy i liderzy samorządowi (lokalni)*, «Prace Naukowe Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie; Res Politicae» 2012, vol. 4, wydanie specjalne.
- Tomczak Ł., *Przywódcy polskich partii politycznych*, «Preferencje Polityczne: postawy, identyfikacje, zachowania» 2011, No. 2.
- Zawadzka B., *Status posła*, Warszawa 1994.

²⁷ K. Piękoś, *Analiza ilościowa aktywności posłów na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej z województwa podkarpackiego (2005–2019)*, «Athenaeum Polskie Studia Politologiczne» 2020, vol. 65, s. 38.